

Desinfectiemiddelen: wettelijke voorwaarden

Chuchu Yu, MSc

4 oktober 2021

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

NVZ Schoon | Hygiënisch | Duurzaam

- Branchevereniging voor fabrikanten en importeurs van was-, reinigings-, onderhoud-, desinfectiemiddelen en schoonmaakmachines
- NVZ wil met haar leden en haar partners een schone, hygiënische en duurzame leefomgeving voor alle Nederlanders creëren
- 57 leden, die ±90% van de Nederlandse markt vertegenwoordigen (consumenten en professioneel)

Inhoud

- Introductie
- Wettelijke voorwaarden desinfectiemiddelen
- Toegelaten en vrijgestelde desinfectiemiddelen
- Handdesinfectie
- Oppervlakdesinfectie
- Neveldesinfectie
- Ethanol en arbowetgeving

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Introductie

Reinigen vs desinfecteren

- Reinigen/schoonmaken (incl. handen wassen):
 - Verwijderen van zichtbaar vuil waardoor ongewenste micro-organismen (bijvoorbeeld bacteriën en virussen) zich minder goed kunnen voeden en hechten. Met reinigen wordt een groot deel van de micro-organismen fysiek verwijderd.
- Desinfecteren/ontsmetten:
 - Hoeveelheid micro-organismen wordt gereduceerd tot een aanvaardbaar niveau waarbij het risico op besmetting zeer laag is. Micro-organismen worden met desinfectie afgedood of op een andere chemische wijze onschadelijk gemaakt.

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Introductie

- Tegen het coronavirus (SARS-CoV-2-virus) is reinigen en handen wassen over het algemeen voldoende om besmetting/verspreiding te voorkómen
 - Desinfectie is alleen vereist in specifieke gevallen en sectoren
- Er zijn andere micro-organismen en situaties waarbij desinfectie vereist is

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Introductie

- Als er gedesinfecteerd moet worden, dan moet een **toegelaten desinfectiemiddel** worden gebruikt
- ‘Hydroalcoholische handgel’, ‘handgel’, ‘hygiënische reinigingsmiddelen’ en soortgelijke producten **mogen niet voor desinfectie** worden gebruikt

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Wettelijke voorwaarden desinfectiemiddelen

- Desinfectiemiddelen zijn biociden en vallen onder biocidenwetgeving
- EU: [Biocidenverordening \(BPR, 528/2012\)](#)
 - Gros van de wettelijke voorwaarden wordt hiermee geregeld, ook in Nederland
- NL: [Wet](#), [Besluit](#) en [Regeling](#)
Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden
 - Bevatten met name een aantal zaken over overgangsrecht

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Wettelijke voorwaarden desinfectiemiddelen

Eisen (1)

- Desinfectiemiddel mag enkel na verkrijgen van **toelating** worden verkocht en gebruikt
- Geen toelatingsnummer: geen verkoop noch gebruik!
- Toelating afgegeven door een nationaal bevoegde autoriteit
 - NL: Ctgb (www.ctgb.nl)
 - Ministerie van I&W kan in noodsituaties bepaalde desinfectiemiddelen tijdelijk vrijstellen van toelatingsplicht

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Wettelijke voorwaarden desinfectiemiddelen

Eisen (2)

- Belangrijkste toelatingseisen desinfectie:
 - Veilig voor mens, dier en milieu
 - Toepassingsgebied (bv. handen, oppervlakken, etc.)
 - Werkzaamheid
 - Inwerktijd
 - Voorgeschreven gebruiksaanwijzing

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Wettelijke voorwaarden desinfectiemiddelen

Hoofdgroep 1: Desinfectiemiddelen	Hoofdgroep 2: Conserveermiddelen	Hoofdgroep 3: Plagbestrijdings- middelen	Hoofdgroep 4: Andere Biociden
PT 1 Menselijke hygiëne	PT 6 Conserveermiddelen voor producten tijdens opslag	PT 14 Rodenticiden	PT 21 Aangroeiwerende middelen
PT 2 Desinfectiemiddelen en algiciden die niet rechtstreeks op mens of dier worden gebruikt	PT 7 Filmconserveringsmiddelen	PT 15 Aviciden	PT 22 Vloeistoffen voor balsemen en opzetten
PT 3 Dierhygiëne	PT 8 Houtconserveringsmiddelen	PT 16 Mollusciciden, vermiden en producten om andere ongewervelde dieren te bestrijden	
PT 4 Voeding en diervoeders	PT 9 Conserveringsmiddelen voor vezels, leer, rubber en gepolymeriseerde materialen	PT 17 Pisciciden	
PT 5 Drinkwater	PT 10 Conserveringsmiddelen voor bouwmaterialen	PT 18 Insecticiden, acariciden en producten voor de bestrijding van andere geleedpotigen	
	PT 11 Conserveringsmiddelen voor vloeistofkoelings- en verwerkingssystemen	PT 19 Afweermiddelen en lokstoffen	
	PT 12 Slijmbestrijdingsmiddelen	PT 20 Bestrijding van andere gewervelde dieren	
	PT 13 Vloeibare conserveringsmiddelen voor bewerking en versnijden		

Handdesinfectiemiddelen

Oppervlakdesinfectie-
middelen

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Wettelijke voorwaarden desinfectiemiddelen

- Let op met niet-toegelaten desinfectiemiddelen. Deze mogen niet in Nederland worden:
 - Gebracht;
 - Geproduceerd;
 - Opgeslagen;
 - Vervoerd.
- Tenzij deze aantoonbaar voor een andere EU-lidstaat zijn, waar ze wel zijn toegelaten

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Wettelijke voorwaarden desinfectiemiddelen

- Biocidenverordening Artikel 69, lid 2 over biociden:
 - “...en in geen geval de vermeldingen „biocide met een gering risico”, „niet-giftig”, „ongevaarlijk”, „natuurlijk”, „milieuvriendelijk”, „diervriendelijk” of dergelijke dragen...”
- Geldt voor alle biociden en dus ook desinfectiemiddelen

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Wettelijke voorwaarden desinfectiemiddelen

- **Als gebruiker** van desinfectiemiddelen ben je onder andere **wettelijk verplicht**:
 - Om alleen toegelaten desinfectiemiddelen te kopen en gebruiken
 - Om gebruiksaanwijzing op etiket desinfectiemiddel strikt te volgen
- Niet-naleving van biocidenwetgeving kan leiden tot boetes of erger!
 - Bijvoorbeeld fipronilcrisis

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Toegelaten en vrijgestelde desinfectiemiddelen

- Alle **toegelaten desinfectiemiddelen** hebben een toelatingsnummer
 - NL format: 12345 N
 - EU format: NL/EU/SA-1234567-0000
- Terug te vinden bij [Ctgb](#) (nationale toelatingen) en [ECHA](#) (EU-brede toelatingen)
 - [Handleiding](#) voor beide toelatingsdatabanken
- Niet terug te vinden? Niet toegelaten!
- Eventueel vrijgestelde desinfectiemiddelen terug te vinden in Staatscourant

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Toegelaten en vrijgestelde desinfectiemiddelen

Variatie waarvoor desinfectiemiddelen zijn toegelaten

- Professioneel, particulier gebruik of beide
- Toepassingsgebied: PT1, 2, 3, 4 of een selectie daarvan
- Werkzaamheid:
 - Basis: bacteriën en gisten
 - Optioneel: virussen, schimmels, mycobacteriën en/of sporen

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Toegelaten en vrijgestelde desinfectiemiddelen

- Vanwege de coronacrisis, zijn meerdere vrijstellingen van kracht om (dreigende) tekorten aan desinfectiemiddelen te voorkómen
 - [Handdesinfectie \(PT1\)](#)
 - [Oppervlakdesinfectie \(PT2\) zorg en farmasector](#)
 - [Oppervlakdesinfectie \(PT2\) vliegtuigen](#)
- Vrijgestelde desinfectiemiddelen mogen worden ingezet tegen het coronavirus in bepaalde situaties
 - Lees voorwaarden vrijstelling goed door!

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Toegelaten en vrijgestelde desinfectiemiddelen

- Tijdelijke situatie, vrijgestelde desinfectiemiddelen hebben een (uitbreiding van de) toelating aangevraagd
- Let goed op de voorwaarden van de diverse vrijstellingen, sommige desinfectiemiddelen zijn bijvoorbeeld alleen vrijgesteld voor de zorg en farmasector

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Handdesinfectie

- Voor hygiënische handen zijn er twee opties:
 - Handen wassen met water en zeep, of;
 - Zichtbaar schone handen desinfecteren met een toegelaten handdesinfectiemiddel.
- In meeste dagelijkse situaties, is handen wassen voldoende
- Handdesinfectie is een optie wanneer water en/of zeep niet voor handen is

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Handdesinfectie

- Dispenser bij ingangen winkels en panden zodat klanten en bezoekers handen kunnen desinfecteren:
 - Toegelaten of vrijgesteld desinfectiemiddel
 - Instructie voor handen desinfecteren ([link](#))
 - Let op inwerktijd, staat op etiket
 - Nog meer voorwaarden, zie deze [link](#)

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Oppervlakdesinfectie

Reiniging en desinfectie van oppervlakken volgt grofweg de volgende stappen*:

1. Verwijderen grof vuil met bezem, blik en/of stofzuiger;
2. Aanbrengen reinigingsmiddel en eventueel in laten werken;
3. Afnemen en/of naspoelen en laten drogen;
4. Aanbrengen desinfectiemiddel en in laten werken conform gebruiksvorschrift
5. Afhankelijk van gebruiksvorschrift desinfectiemiddel naspoelen en/of aan lucht laten drogen.

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

*NB: er zijn ook toegelaten middelen die tegelijk reinigen en desinfecteren. Hierbij worden stap 2 t/m 5 in één keer uitgevoerd.

Oppervlakdesinfectie

- Desinfectie van
 - Algemene oppervlakken → PT 2
 - Veterinaire oppervlakken → PT 3
 - Oppervlakken die in contact komen met (dier)voeding → PT 4
- Gebruik toegelaten desinfectiemiddelen, slechts een klein deel is vrijgesteld voor de zorg en farmasector of vliegtuigen (PT 2)
- Volg de gebruiksaanwijzing op het etiket

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Neveldeinfectie

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Neveldesinfectie

- Variatie op oppervlakdesinfectie
 - Vloeibaar oppervlakdesinfectiemiddel wordt door een machine zeer fijn verneveld
 - Veel kleinere druppels dan normaal sprayen
- De zeer fijne nevel kan in alle kieren en hoeken doordringen

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Neveldesinfectie

- Niet alle oppervlakdesinfectiemiddelen mogen zomaar worden verneveld!
- Verneveling moet expliciet in de toelating en gebruiksaanwijzing staan!
- Neveldesinfectie is risicovoller en vereist extra maatregelen om dit veilig toe te passen.
 - Meer informatie, zie [link](#).

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Ethanol en arbowetgeving

- Ethanol staat op SZW-lijst van kankerverwekkende stoffen en processen
 - *Onderzoek Gezondheidsraad 2006*
- Arbowet stelt verplichtingen werkgever bij werken met kankerverwekkende stoffen
- Welke verplichtingen, en hoe deze in te vullen?
 - Zie ook deze [link](#) voor uitgebreide informatie

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Ethanol en arbowetgeving

Ethanol en CLP

- Bijlage VI van CLP (geharmoniseerde gevaarsindeling): Flam. Liq. 2

- Vaak bijkomende (vrijwillige) indeling: Eye Irrit. 2

- Mogelijke CLP CMR-indeling loopt tegen veel kritiek aan, onduidelijk of dit doorgang krijgt

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Ethanol en arbowetgeving

Arbo-verplichtingen werken met CMR

- Vastleggen gegevens over gebruik van de stof
 - Waarom gebruikt? Waarom gebruik je geen alternatief? Welke soort arbeid wordt verricht?
- Bijhouden lijst van werknemers die kunnen worden blootgesteld
 - Hoe heeft blootstelling plaatsgevonden, en hoe lang?
- Voorkomen of beperken van blootstelling
 - Wordt grenswaarde niet overschreden?

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Ethanol en arbowetgeving

Vastleggen 'waarom' over gebruik van de stof

- **Waarom gebruikt?**
 - Ethanol wordt beschouwd als meest effectieve desinfecterende middel ter voorkoming van verspreiding van potentieel pathogene micro-organismen
- **Waarom gebruik je geen alternatief?**
 - Ethanol is veilig in gebruik en effectief. Alternatieven zijn mogelijk minder geschikt voor bijv. handdesinfectie
- **Welke soort arbeid wordt verricht?**
 - Desinfecteren van de handen

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Ethanol en arbowetgeving

Bijhouden lijst van werknemers die kunnen worden blootgesteld

- Hoe heeft blootstelling plaatsgevonden?
 - Bij gebruik handdesinfectiemiddel
- Hoe lang?
 - Conform protocol: x-keer per dag y ml voor z seconden per keer
- Informatie dient ten minste 40 jaar bewaard te worden

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Ethanol en arbowetgeving

Voorkomen of beperken van blootstelling

- Wordt de grenswaarde niet overschreden?
 - Grenswaarde voor piekblootstelling: 1900 mg/m³ (15 minuten continue blootstelling)
 - Blootstelling ethanol via inhalatie na 30s: 440 mg/m³ [1]
- World Health Organisation, Werkgroep Infectiepreventie én Ctgb:

“Gebaseerd op de risicobeoordeling kan worden geconcludeerd dat er geen nadelige gezondheidseffecten te verwachten zijn voor de onbeschermde professionele en niet-professionele gebruiker na blootstelling via huid of inademing aan ethanol als gevolg van de toepassing van [handdesinfectie op basis van ethanol], bij gebruik in overeenstemming met de gebruiksvorschriften.”

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

[1]: Assessment of exposure to ethanol vapors released during use of alcohol-based hand rubs by healthcare workers, Hautemanière et al, 2012

Ethanol en arbowetgeving

Blootstelling aan ethanol via handdesinfectie in perspectief

- Pragmatische insteek Duitsland
 - Classificatie als ethanol in 'categorie 5': genotoxisch-carcinogene activiteit zo laag dat onder de grenswaarde geen noemenswaardige bijdrage aan het kankerrisico voor de mens te verwachten is
 - Geen aanvullende verplichtingen mits onder grenswaarde
- Inhalatoire blootstelling resulteert in maximale ethanolconcentratie in het bloed dat 10-100x kleiner is dan bloedconcentratie na drinken één alcoholische consumptie
 - Inhalatoire blootstelling aan 1900 mg/m³ gedurende 8u vergelijkbaar met het drinken van 1 alcoholische consumptie

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Tot slot

- In veel gevallen is reinigen en handen wassen voldoende
- Er zijn andere pathogene micro-organismen naast coronavirus die problematisch(er) zijn
- Als desinfectie toegepast wordt:
 - Gebruik toegelaten desinfectiemiddelen (toelatingsnummer!)
 - Vrijgestelde desinfectiemiddelen zijn tijdelijk
 - Volg de gebruiksaanwijzing op het etiket strikt op

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Leesmateriaal

- Brochures (selectie):
 - Verstandig gebruik van desinfectiemiddelen
 - Slim Desinfecteren - In en om het huis
 - Hygiëne tijdens het melkproces
- Handouts (selectie):
 - Handen wassen
 - Handen desinfecteren
 - Hygiëne in de horeca, op kantoren, op scholen
 - Neveldesinfectie

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam